

Kirkkohallitus

KIRKON VIRKASUHDETYÖRYHMÄN MIETINTÖ

Lähtökohdat oikeita

JUKO ry katsoo, että kirkon virkasuhdelainsäädännön uudistaminen on tarpeen ja että uudistuksen lähtökohdat - selkiyttäminen ja yhdenmukaisuus - ovat oikeita ja tärkeitä. Kirkon virkasuhteiden sääntelyn on periaatteessa hyvä vastata muiden työnantajasektoreiden palvelussuhdesäännöksiä. Kurinpitomenettelyn poistaminen tuo sekkin kirkon palvelussuhdelainsäädäntöä kohti nykyaikaa ja lähemmäksi muuta julkissektoria. Uudistuksessa on kuitenkin otettu huomioon kirkon toiminnan erityisluonne, jonka tulee näkyä myös virkasuhteen järjestelyissä.

Rekrytoinnin kannalta on hyödyllistä, että kirkko työnantajana on samassa asemassa muiden työnantajien kanssa ja kirkon viranhaltija samassa asemassa muiden palkansaajien kanssa. Esitys on onnistunut myös siinä, että kirkkolakiin on nostettu työnantajan velvollisuuksina syrjäntäkielto sekä työyhteisön ja työilmapiirin kehittäminen. On selkeästi todettu, että työlakien tarkoittama työnantajavastuu on kirkossa paikallisella työnantajalla.

Mietinnössä yhtenä kantavana teemana kulkee henkilöstön yhdenvertaisuusperiaate, mikä onkin oikein monien työntekijän kohteluun liittyvien säädösten kohdalla. Säädöksiin on kuitenkin tarkoitus myös turvata seurakunnan perustehtävän toteuttaminen. Perustehtävän toteuttamisen kannalta tulee ottaa huomioon, että jotkin virat ovat keskeisempiä kuin jotkin toiset. Kirkkolain mukaan välttämättömiä virkoja ovat kirkkoherran, kanttorin ja diakoniatyöntekijän virat.

Esitettyjen muutosten valmistelun rinnalla toimi myös virkarakenneyöryhmä, jonka valmistelu ja sen antamien esitysten päätöksenteko olisi suotavaa ajoittaa virkasuhdetyöryhmän esityksistä tehtävien päätösten kanssa samana aikaiseksi. Näin välttyttäisiin mahdollisilta uusilta lainmuutoksilta lyhyen ajan sisällä.

Seurakuntien valmiudet työnantajavelvoitteiden hoitamiseen kirjavat

Uudistusehdotuksessa korostetaan työnantajan vastuuta ja itsenäistä toimivaltaa. Nykyisellään seurakuntien valmiudet kantaa tällaista vastuuta ovat kuitenkin osin puutteelliset. Etenkin irtisanomiseen, lomauttamiseen, osa-aikaistamiseen ja osin myös virantäyttöön liittyy sellaista työnantajavastuuta, että paikallisen toimivallan lisäämiseen on suhtauduttava varauksellisesti. Jos tähän suuntaan kuitenkin halutaan edetä, on huolehdittava seurakunnille annettavasta selkeästä ohjeistuksesta ja yhtenäisistä menettelytavoista.

Monien seurakuntien taloudellisen tilanteen heikentyessä uhkana on, että paikallisesti räätälöidyt ratkaisut vaarantavat seurakunnan perustehtävän toteuttamisen. Tinkimättä seurakunnille kuuluvasta itsehallinto-oikeudesta olisi edistettävä esim. seurakuntien yhteistoiminnan lisäämistä ja seurakuntien yhdistymistä, jotta hengellisen työn henkilöstöön kohdistuville leikkauksilta vältyttäisiin.

Irtisanomismenettely on kurinpitomenettelyä nykyaikaisempi ja selkeämpi järjestely. Sikäli kuin irtisanomismenettely korvaa kurinpitomenettelyn, irtisanomisen perusteiden on oltava avoimet, selkeät ja vahvat sekä valtakunnallisesti tasapuoliset. Sama koskee myös osa-aikaistamista ja lomauttamista. Irtisanomisen mahdollisuus merkitsee huomattavaa heikennystä nykyisten viranhaltijoiden palvelussuhdeturvaan.

Koeaika viivästyttää viran uudelleen täyttöä ja lisää pätkätöitä, koska koeajalla oleva todennäköisesti anoo virkavapautta koko koeajaksi. Tulisi harkita lyhyempää koeaikaa kuin kuusi kuukautta.

Sivutoimilupapykälään tarvitaan maininta, että myös työajattomilla on vapaa-aikaa, jolloin sivutoimen tarkastelu on väljempää. Työajattomat viranhaltijat eivät saa joutua eriarvoiseen asemaan työajassa oleviin nähden.

Kanttorin virka on muusikon ja julistajan virka jumalanpalveluselämän ytimessä

Kirkkojärjestyksen 6 luvun 39 (ehdotuksessa 28) pykälän mukaan kanttorin tehtävänä on johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Hän vastaa musiikista seurakunnan jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa toimituksissa ja seurakunnan tilaisuuksissa. Kanttorin virka on muusikon ja julistajan virka jumalanpalveluselämän ytimessä. Kanttorin virka on yksi kolmesta kirkkolaisista mainitusta seurakunnan toiminnalle välttämättömästä virasta.

Mietinnössä mainitun teologisen asiantuntemuksen riittämättömyyden lisäksi myös kirkkomusiikin asiantuntemus seurakunnissa on riittämätöntä virkojen täyttämiseksi pelkästään seurakunnan päätöksillä. Kirkkomusiikkitutkinnot ja kanttorin viran pätevyysvaatimukset ovat olleet jatkuvassa muutoksessa, joka ei näytä päättyvän. Tuomiokapituleissa voitaisiin tulevaisuudessa paremmin hyödyntää asiantuntijoina hiippakuntakanttoreita, jos nämä virat olisivat kokoaikaisia.

Yksittäisen seurakunnan varaan ei voida jättää, mitä jumalanpalvelusten musiikista vastaavalta viranhaltijalta edellytetään ja millaista musiikkia jumalanpalvelukseen valitaan. Kirkkomusiikki on osa sananjulistusta, ja sen valvonta on siksi luonnollinen osa tuomiokapitulien harjoittamaa julistuksen tason ja riippumattomuuden valvontaa.

Diakonian virkaan liittyvät erityishuomiot

Vaikka työryhmä ei esitäkään merkittäviä muutoksia diakonian viran osalta, JUKO ry pitää esitystä kokoaikaisen diakonian viran muuttamista osa-aikaiseksi viranhaltijan virassa ollessa tuomiokapitulin suostumuksella ilmeisenä heikennyksenä nykytilanteeseen. Osa-aikaiseksi muuttamisen perusteena tulee olla painavat syyt.

Seurakuntayhtymän papiston kohdalla vielä avoimia kysymyksiä

Mietinnössä ei esitetä merkittäviä muutoksia papin virkoihin. Tuomiokapitulin roolin säilyttäminen kaikkien papin virkojen osalta on perusteltua. Selvää on, että myös irtisanomiselle tulee saada tuomiokapitulin vahvistus.

Tuomiokapitulien tulee pysyä ajan tasalla seurakuntien virkatilanteista ja -tarpeista, muuten kokonaiskuvaa ei ole missään. Tämä koskee papin virkojen lisäksi myös kanttorin virkoja. Seurakuntien sisäisistäkin määräyksistä on tarpeen ilmoittaa tuomiokapituliin.

Lehtorin viran erityisasemalle ei naispappeuden toteuduttua ole perusteita, kuten mietinnössä todetaan. Ehdoton edellytys muutokselle on kuitenkin se, että nykyisten lehtorien asemaan ja oikeuksiin ei puututa heidän virassaoloaikanaan.

Seurakuntayhtymän työnantajaroolin vahvistamiseen liittyvissä muutosehdotuksissa on vielä avoimia kysymyksiä. Lopullisessa päätöksenteossa on ratkaistava esimerkiksi, voidaanko määrääjäksi siirtää pappia yhtymän sisällä ilman, että tuomiokapituli määrää ja onko mahdollista siirtyä papiksi (määrääjäksi) seurakuntaan, joka on samassa yhtymässä mutta kuuluu eri hiippakuntaan.

Valtakirja on arvokas perinne

Vaikka valtakirja ei sinänsä ole palvelussuhdeturvan kannalta olennainen, sen saaminen koetaan vakinaisissa viroissa arvokkaana, säilyttämisen arvoisena ja kauniina perinteenä. Piispojen, pappien ja kanttorien valtakirja voisi edelleen olla tuomiokapitulin antama.

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry

Erkki Kangasniemi
puheenjohtaja

Pekka Hemmilä
neuvottelujohtaja